

Δ'. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

α. *Επισημάνσεις*

- Στη χώρα μας είναι έντονο το πρόβλημα της υπογεννητικότητας και την τελευταία δεκαετία ο πληθυσμός της Ελλάδας μειώθηκε, ενώ υπάρχει αναδιάταξη πληθυσμού λόγω μεταναστευτικού ρεύματος.
- Είμαστε κοινωνία γερόντων, ενώ η κινητήρια δύναμη κάθε χώρας είναι η νεολαία.
- Το πρόβλημα είναι πολιτικό και δεν υπάρχει διάθεση αντιμετώπισής του.
- Με τη μείωση του πληθυσμού κάποιοι νιώθουν ότι απειλείται το έθνος τους και γίνονται εχθρικοί απέναντι στο ξένο.
- Η πολυμελής οικογένεια έχει πλεονεκτήματα, γιατί τα μέλη της φροντίζουν το ένα το άλλο και γίνεται πιο εύκολη η ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.
- Οι πολυμελείς οικογένειες έχουν οικονομικό πρόβλημα και η Πολιτεία δεν το αντιμετωπίζει.
- Η Ε.Ε. έλυσε το πρόβλημα με την ενσωμάτωση των μεταναστών.

β. *Προτάσεις*

- Να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα σε αναπτυγμένο και αναπτυσσόμενο κόσμο.
- Να γίνουν μελέτες για το δημογραφικό πρόβλημα.
- Μείωση του κόστους ζωής και αντιμετώπιση της ανεργίας.
- Αλλαγές στην Παιδεία ώστε να γίνει πράξη η Δωρεάν Εκπαίδευση. Κατάργηση των φροντιστηρίων. Γενίκευση του ολοήμερου σχολείου.
- Αποκέντρωση, αναβάθμιση υπαίθρου και κίνητρα στους νέους να εργαστούν στον τόπο τους.
- Αύξηση πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας για καταπολέμηση της ανεργίας.
- Ευρεία διαφώτιση του κοινού και διαπαιδαγώγηση της νεολαίας από τα σχολεία για τους κινδύνους της υπογεννητικότητας.
- Μείωση εξωτερικής μετανάστευσης και προσπάθεια για παλιννόστηση των Ελλήνων του εξωτερικού.
- Προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός της Πολιτείας για αύξηση των γεννήσεων.
- Εργασιακή κατοχύρωση εγκύου και ειδική φροντίδα για ανύπαντρες μητέρες.
- Στήριξη ηθική και υλική των πολύτεκνων οικογενειών.
- Αύξησης των επιδομάτων των πολύτεκνων. Φορολογικές απαλλαγές.
- Μέρκιμα για οικογένειες που εργάζονται και οι δυο γονείς – αύξηση των παιδικών σταθμών, γονικές άδειες.
- Όχι στις αμβλώσεις, όχι στην αντισύλληψη.
- Μείωση ωραρίου εργαζόμενης μητέρας.
- Ενίσχυση θεσμού οικογενείας – μείωση διαζυγίων.
- Στήριξη των νέων ζευγαριών.
- Αναζωογόνηση υπαίθρου και ακριτικών περιοχών.
- Απλοποίηση όρων υιοθεσίας.
- Ανθρωπιστική παιδεία που θα αναβαθμίσει το αίσθημα κοινωνικής ευθύνης.
- Να χαρακτηριστούν πολύτεκνοι οι γονείς με τρία παιδιά.
- Να αυξηθεί το ποσοστό εισαγωγής στα ΑΕΙ, ΤΕΙ των παιδιών πολυτέκνων οικογενειών.

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

α. Επιστημάνσεις

Η γενική διαπίστωση των εφήβων, που ασχολήθηκαν με το θέμα του ρατσισμού, είναι ότι:

- Ο ρατσισμός, είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο, αλλά που παρουσιάζει ιδιαίτερη έξαρση στις μέρες μας.
- Στην Ελλάδα βασική αιτία του φαινομένου αυτού είναι η εισροή πολλών οικονομικών μεταναστών. Στην πραγματικότητα, όμως, οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές, αλλά γίνονται μερικές φορές εξαιτίας της ξενοφοβίας.

Ειδικότερα διαπιστώνουν:

- Ο ρατσισμός καλλιεργείται εξαιτίας του αναλφαριθμισού, της έλλειψης παιδείας, των προκαταλήψεων και της ξενοφοβίας.
- Πολλές φορές το ρατσισμό τον καλλιεργούν και τα Μ.Μ.Ε. κάνοντας εθνικιστική προπαγάνδα ή προβάλλοντας με ιδιαίτερη έμφαση την εθνικότητα ατόμων που κάνουν εγκληματικές πράξεις. Με τον τρόπο αυτό δημιουργούν εντυπώσεις.
- Τα μεγαλύτερα θύματα αυτής της ρατσιστικής συμπεριφοράς, στην Ελλάδα, είναι οι τσιγγάνοι και, από τους οικονομικούς μετανάστες, οι Αλβανοί.
- Ακόμη και οι Βορειοηπειρώτες αντιμετωπίζονται ρατσιστικά. Στην Αλβανία τους λένε “βρωμοέλληνες” και στην Ελλάδα “βρωμοαλβανούς”.
- Θύματα του κοινωνικού ρατσισμού είναι ακόμα: τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ασθενείς με AIDS, οι ομοφυλόφιλοι, οι ανύπαντρες μητέρες, αλλά και οι γυναίκες, γενικά, οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται ισότιμα με τους άντρες.
- Προς τους τσιγγάνους η συμπεριφορά είναι απαράδεκτη. Το κράτος τους αγνοεί και η κοινωνία τους αποστρέφεται. Πολλοί γονείς δεν θέλουν τα

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- τοιγγανόπουλα στο σχολείο των παιδιών τους. Η συμπεριφορά αυτή οδηγεί τους τοιγγάνους στο περιθώριο, δεν τους επιτρέπει να μάθουν γράμματα και πολλές φορές τους ωθεί σε παραβατικές πράξεις.
- Ρατσισμός υπάρχει και στα σχολεία μας εκ μέρους των Ελλήνων μαθητών απέναντι στα παιδιά των μεταναστών.
 - Κάποιοι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικά σχολεία για να μην έρχονται σε επαφή με παιδιά μεταναστών.
 - Η ύπαρξη ρατσισμού, και ιδιαίτερα κοινωνικού ρατσισμού, έρχεται σε αντίθεση με την αντίληψη ότι ζούμε σε μια προοδευτική εποχή.
 - Τα βιβλία της ιστορίας υποδαυλίζουν το ρατσισμό, υπερτονίζοντας τις ιστορικές διαφορές των λαών. Π.χ. Τούρκοι – Έλληνες.
 - Πολλοί έχουν φτάσει σε σημείο υστερίας. Φωνάζουν “έξω όλοι οι ξένοι”, “στείλτε τους πίσω”. Αυτό είναι άδικο. Είναι μια απαράδεκτη γενίκευση.
 - Αντιδράσαμε υστερικά στην περίπτωση του Αλβανού μαθητή που επρόκειτο να κρατήσει την ελληνική σημαία ενώ δεχόμαστε να την κρατούν αθλητές, που είναι κι αυτοί ξένοι.
 - Ο πατριωτισμός δεν είναι υποχρεωτικά και ρατσισμός.
 - Οι νέοι στην Ελλάδα, πλην κάποιων εξαιρέσεων, είναι αντιρατσιστές.
 - Τα περισσότερα Ελληνόπουλα κάνουν παρέα και έχουν φίλους παιδιά μεταναστών χωρίς διαχωρισμούς και διακρίσεις.
 - Η διαφορετικότητα δεν πρέπει να μας φοβίζει, δεν πρέπει να μας χωρίζει. Ίσα-ίσα που κάνει τον κόσμο μας πιο όμορφο και συναρπαστικό.
 - Ο ρατσισμός οδηγεί στην βία και η βία φέρνει κι άλλη βία. Φαύλος κύκλος.
 - Ρατσιστική αντιμετώπιση έχουν και οι Ελληνοπόντιοι, παρ’ όλο που στην ουσία είναι Έλληνες. Καμιά βοήθεια δεν τους παρέχει η Πολιτεία, ενώ η κοινωνία τους βλέπει με καχυποψία. Ήλθαν με όνειρα για μια καλύτερη ζωή και ζουν μέσα στη φτώχεια και την εξαθλίωση.
 - Μια μορφή του ρατσισμού είναι και ο θρησκευτικός και, δυστυχώς, στο όνομα της θρησκείας έχουν γίνει στον κόσμο πολλά εγκλήματα.
 - Για το ρατσισμό ευθύνονται τόσο οι πολιτικοί όσο και όλη η κοινωνία.
 - Πρέπει, πλέον, να μάθουμε να ζούμε και να συμβιώνουμε μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.
 - Οι Έλληνες από τη Ρωσία αντιμετωπίζονται καλύτερα απ’ τους Αλβανούς. Και δικαίωμα ψήφου έχουν και δάνεια παίρνουν.
 - Η έλλειψη ενημέρωσης οδηγεί σε ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι στους ομοφυλόφιλους. Όμως, οι ομοφυλόφιλοι δεν είναι άρρωστοι ούτε διεφθαρμένοι, όπως νομίζουν πολλοί. Δεν ενοχλούν κανένα και έχουν τα ίδια δικαιώματα με όλους τους άλλους ανθρώπους.
 - Σοβαρά προβλήματα έχουν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τα οποία τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζουν τουλάχιστον την αδιαφορία των άλλων.

β. Προτάσεις

- Το σχολείο παρέχοντας ανθρωπιστική παιδεία να διαμορφώνει πολυπολιτισμική συνείδηση.
- Τα σχολικά βιβλία να μη καλλιεργούν τον εθνικισμό.
- Να διοργανώνονται σεμινάρια, εκδηλώσεις, συναντήσεις για μαθητές από

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

διάφορες χώρες για να γνωρίζονται οι νέοι μεταξύ τους και να μάθουν να αποδέχονται τη “διαφορετικότητα”.

- Να είναι ελεγχόμενος ο αριθμός μεταναστών στη χώρα μας.
- Το σχολείο να δίνει τη δυνατότητα στους αλλοδαπούς μαθητές να παρουσιάζουν την “κουλτούρα” της χώρας τους.
- Να νομιμοποιηθούν όλοι οι αλλοδαποί που εργάζονται στη χώρα μας.
- Να επιβάλλονται κυρώσεις σε όσους συμπεριφέρονται ρατσιστικά.
- Να κρατούν και αλλοδαποί τη σημαία μας, εφόσον το αξίζουν.
- Να ιδρυθούν περισσότερα πολυπολιτισμικά σχολεία.
- Η Πολιτεία βοηθάει στην αποκατάσταση των μεταναστών.
- Να υπάρχουν τάξεις υποδοχής για ξένους μαθητές.
- Να έχουν και οι μετανάστες τα ίδια δικαιώματα που έχουν και όλοι οι Έλληνες (περίθαλψη, ασφάλιση κ.λπ.).
- Να δραστηριοποιηθούν οι διεθνείς οργανισμοί για την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών διεθνώς.
- Να δίνονται δάνεια στους τσιγγάνους αλλά και τους μετανάστες με ευνοϊκούς όρους.
- Να σχεδιαστεί συγκεκριμένη μεταναστευτική πολιτική.
- Τα Μ.Μ.Ε. να προβάλλουν εκπομπές με αντιρατσιστικό περιεχόμενο.
- Να καταρτιστούν ειδικά προγράμματα υποδοχής προσφύγων.
- Να δημιουργηθούν κέντρα περίθαλψης αστέγων.
- Το κράτος να στηρίζει ιδιαίτερα τους παλινοστούντες Έλληνες (Πόντιους, Βορειοηπειρώτες).
- Το κράτος να ενισχύει τις μη κυβερνητικές ανθρωπιστικές οργανώσεις για να επιτελούν αποτελεσματικότερα το έργο τους.
- Να απλοποιηθεί η διαδικασία για άρτα παραμονής.
- Να μη δεχόμαστε, πλέον, άλλους μετανάστες.
- Αυστηρή αστυνόμευση των συνόρων για να μη μπαίνουν λαθρομετανάστες.
- Να ενισχύονται οικονομικά οι ανύπαντρες μητέρες.
- Οι θρησκευτικοί ηγέτες να μη φανατίζουν το ποίμνιό τους.
- Οι πνευματικοί άνθρωποι να πάρουν θέση κατά του ρατσισμού.
- Ίσες ευκαιρίες και ίδια δικαιώματα σε όλους, ντόπιους και ξένους.
- Να σεβόμαστε τις ιδιαιτερότητες των άλλων.
- Νομοθετική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των αλλοδαπών.
- Να δοθούν κίνητρα στους τσιγγάνους για να στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο.
- Να γίνουν σχολεία στα μέρη που μένουν τσιγγάνοι.

3. ΥΓΕΙΑ - ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

α. *Επισημάνσεις*

- Το νοσηλευτικό σύστημα στη χώρα μας νοσεί: ελλιπής ο εξοπλισμός των νοσοκομείων, ελλείψεις προσωπικού, παροχή νοσηλείας στους διαδρόμους, ασυνειδησία και χρηματισμός γιατρών, λανθασμένες διαγνώσεις, ελλείψεις ασθενοφόρων, αδυναμία αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών, έλλειψη

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- κλινών στην εντατική, έλλειψη ψυχολογικής στήριξης ασθενών, γραφειοκρατία και ουρές στο ΙΚΑ, διορισμοί γιατρών και Διευθυντών με όχι αξιολογικά κριτήρια.
- Τα “φακελάκια” που λαμβάνονται εκβιαστικά εξαντλούν οικονομικά τους ασθενείς.
 - Οι ακριτικές περιοχές δεν έχουν νοσοκομεία και η μετακίνηση είναι δύσκολη.
 - Το θέμα της υγείας απασχολεί τους πολιτικούς προεκλογικά και μετά ξεχνιέται.
 - Οι δωρεές οργάνων βρίσκονται σε πρωτόγονο στάδιο. Υπάρχει δυσπιστία και προκατάληψη. Η δωρεά οργάνων είναι πολύτιμη, σώζει ζωές.
 - Στον ιδιωτικό τομέα η υγεία αποτελεί αντικείμενο συναλλαγής.
 - Τα περισσότερα νοσοκομεία στα νησιά μας δεν έχουν προσωπικό για το χειρισμό μηχανημάτων ή, ακόμα χειρότερα, πολλά νησιά μας στερούνται νοσοκομείων.
 - Συχνά στις μέρες μας τα ιατρικά λάθη και οι αμέλειες που οδηγούν ασθενείς στο θάνατο.
 - Ανεπαρκές ασφαλιστικό σύστημα.
 - Απουσία παιδιατρικής και νευρολογικής πτέρυγας σε πολλά νοσοκομεία.
 - Άσχημες οι συνθήκες στα γηροκομεία: ακατάλληλα κτήρια, άσχημη συμπεριφορά προσωπικού.
 - Υπολειπουργεία των Κέντρων Υγείας.
 - Ελλιπής ενημέρωση στο σχολείο για θέματα υγείας (AIDS, ναρκωτικά, διαβήτη).
 - Η πρόληψη αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την προστασία της υγείας.
 - Η κλωνοποίηση προκαλεί κρίση στις παραδοσιακές αξίες. Καταλύονται οι ηθικοί νόμοι. Τίθεται θέμα ευθύνης για την πολιτική ηγεσία.
 - Επισημαίνεται η σημασία της εθελοντικής αιμοδοσίας.
 - Ο εγκλεισμός των πασχόντων από ψυχικά νοσήματα δεν αποτελεί πλέον τη μοναδική θεραπεία.
 - Τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι παραμελημένα. Αντιμετωπίζουν προβλήματα στην καθημερινότητά τους. Η πόλη γίνεται φυλακή γι’ αυτά.
 - Βιώνουν προσωπικό αγώνα τα δυσλεκτικά παιδιά.
 - Μειονεκτούμε στην αντιμετώπιση του Αλτσχάιμερ.
 - Καλή η ίδρυση των ΚΑΠΗ.
 - Το AIDS σήμερα εξαπλώνεται με ταχύτατους ρυθμούς.
 - Τα παιδιά ως πιο ευάλωτα αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τη χρήση φυτοφαρμάκων.
 - Η Γενετική δίνει ελπίδες για τη θεραπεία ανιάτων ασθενειών.
 - Οι ασθενείς με χρόνιες παθήσεις – ψυχασθενείς, φορείς του AIDS – περιθωριοποιούνται σε κοινωνικό, επαγγελματικό και διαπροσωπικό επίπεδο.
 - Στην επαρχία ανεγέρθηκαν πολυτελέστατα νοσοκομεία που, όμως, υπολειτουρούν λόγω έλλειψης γιατρών.
 - Αχτίδα φωτός για την υγεία στον Τρίτο κόσμο οι γιατροί χωρίς σύνορα.
 - Η παχυσαρκία θεωρείται παγκοσμίως η δεύτερη αιτία θανάτου.
 - Στην Κύπρο οι φτωχοί με βαριές ανιάτες ασθένειες αναγκάζονται να μεταβαίνουν στο εξωτερικό για παροχή ιατροφαρμακευτικής βοήθειας.
 - Η κυπριακή κοινωνία αγνοεί τη σημασία της δωρεάς οργάνων.

β. Προτάσεις

- Η Πολιτεία να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να βελτιωθεί ο τομέας της Υγείας.
- Κάλυψη κενών θέσεων – προσλήψεις νοσηλευτικού προσωπικού.
- Αύξηση κονδυλίων για υγεία, περίθαλψη.
- Να απαγορευτεί στους γιατρούς του Δημοσίου να διατηρούν ιδιωτικό ιατρείο.
- Βελτίωση ΕΣΥ, ιατροφαρμακευτικών υπηρεσιών.
- Αναβάθμιση νοσοκομείων και γηροκομείων.
- Κίνητρα στους γιατρούς, ώστε να υπηρετούν σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Αυστηρές ποινές για την πάταξη της διαφθοράς των γιατρών (αφαίρεση διπλώματος).
- Ειδικά παιδιατρικά κέντρα σ' όλους τους οικισμούς.
- Εξοπλισμός και σωστή στελέχωση Κέντρων Υγείας και Αγροτικών Ιατρείων.
- Διοίκηση νοσοκομείων από ειδικούς μάνατζερ.
- Αύξηση μισθών των γιατρών και νοσηλευτών.
- Κρατική εποπτεία στη χορήγηση φαρμάκων. Μείωση της πολυφαρμακίας.
- Λειτουργία των διαγνωστικών κέντρων όλο το 24ωρο.
- Περισσότερα νοσοκομεία στην επαρχία και τα νησιά.
- Διάδοση εθελοντισμού στον τομέα της υγείας.
- Διακομματική συναίνεση και διάλογος για την υγεία.
- Χρήση της τηλεϊατρικής.
- Αύξηση του αριθμού των ασθενοφόρων και βελτίωση της ετοιμότητας του ΕΚΑΒ.
- Διαρκής επιμόρφωση γιατρών.
- Ναι στη δωρεά οργάνων που σώζει ζωές.
- Αύξηση των κονδυλίων στον τομέα της ιατρικής έρευνας.
- Καθιέρωση της Αγωγής Υγείας ως βασικού μαθήματος στο Γυμνάσιο.
- Καλύτερη οργάνωση των υπηρεσιών του ΙΚΑ.
- Οικονομική ενίσχυση ασθενών με μακροχρόνιες παθήσεις.
- Ενημέρωση για διαβήτη, AIDS. Συμπαράσταση στους φορείς και ασθενείς.
- Να τιμωρούνται οι γιατροί για τα ιατρικά λάθη.
- Να ισχύει ο θεσμός του οικογενειακού γιατρού.
- Δημιουργία σύγχρονων μονάδων μεταμόσχευσης.
- Να καταστούν προσπελάσιμες οι πόλεις για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Να αντιμετωπίζονται τα προβλήματα δυσλεξίας.
- Προσοχή στη συχνή αλλαγή σεξουαλικών συντρόφων.
- Μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων και κατάργηση της χρήσης καρκινογόνων και τοξικών συντηρητικών ουσιών.
- Ίδρυση ψυχιατρικού τμήματος σε όλα τα Νοσοκομεία.
- Μάθημα σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία.
- Ίδρυση κοινού φορέα υγείας για όλους τους ασφαλισμένους.
- Παιδιατρικές κλινικές σ' όλα τα νοσοκομεία.
- Συμμετοχή όλων στην εθελοντική αιμοδοσία.
- Στήριξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Παροχή βοήθειας στις χώρες του Τρίτου κόσμου.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Αύξηση κλινών νοσηλείας.
- Να θεσπιστούν κανόνες βιοηθικής, ώστε να τεθούν φραγμοί στην κλωνοποίηση και στις επεμβάσεις στον γενετικό κώδικα.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ - ΑΣΦΑΛΙΣΗ

α. Επιστημάνσεις

- Ανεπαρκές το ισχύον σύστημα Πρόνοιας, αδιαφορία υπευθύνων και έλλειψη πιστώσεων.
- Η έλλειψη κρατικής μέριμνας για τους φτωχούς οδηγεί σε έξαρση της βίας και της εγκληματικότητας.
- Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει η κοινωνία τα παιδιά, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τις διαζευγμένες ή ανύπαντρες μητέρες, τους πάσχοντες από χρόνιες παθήσεις, τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας αποτελεί δείκτη πολιτισμού και προόδου.
- Τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) αντιμετωπίζονται ρατσιστικά, στερούνται στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θεωρούνται ως πολίτες β' κατηγορίας, παιδιά ενός κατώτερου θεού.
- Ανύπαρκτη η κρατική μέριμνα και η εξειδικευμένη βοήθεια προς τα ΑΜΕΑ.
- Μεγάλη η προσφορά της οικογένειας στη στήριξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες.
- Απάνθρωπες οι συνθήκες περίθαλψης στα Ιδρύματα για παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- Πλήρης η απουσία της Εκκλησίας από προγράμματα στήριξης των ΑΜΕΑ.
- Τα Μ.Μ.Ε. δεν προβάλλουν τα προβλήματα των ΑΜΕΑ και οι εργοδότες αγνοούνται την πρόσληψή τους.
- Τα ΑΜΕΑ έχουν αναπτυγμένες ειδικές ικανότητες.
- Τα παιδιά των φαναριών βιώνουν την απάνθρωπη συμπεριφορά των γονιών τους και γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης.
- Τα παιδιά των τσιγγάνων δεν φοιτούν στο σχολείο.
- Σε ιδρύματα προστασίας παιδιών καταγγέλλονται ξυλοδαρμοί, κακοποιήσεις και βιασμοί παιδιών.
- Ανύπαντρες μητέρες με παιδιά, άτομα της τρίτης ηλικίας, ΑΜΕΑ γίνονται αποδέκτες της ανυπαρξίας του κοινωνικού Κράτους.
- Έλλειψη βιβλίων ειδικών για άτομα με προβλήματα όρασης.

β. Προτάσεις

- Απεμπλοκή των θεμάτων της κοινωνικής πρόνοιας από την πολιτική εκμετάλλευση.
- Δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στις ευπαθείς ομάδες.
- Καταπολέμηση κοινωνικών διακρίσεων.
- Απαγόρευση της παιδικής εργασίας – εκμετάλλευσης.
- Ουσιαστική αναβάθμιση ιδρυμάτων προστασίας παιδιών, διορισμοί ψυχολόγων και λειτουργών.
- Αυστηρότατοι νόμοι για όσους προωθούν παιδιά στην πορνεία.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Αλλαγή νομοθεσίας για υιοθεσία – απλούστευση διαδικασιών.
- Καταγραφή αστέγων – απόρων κάθε περιοχής.
- Αύξηση επιδομάτων για ΑΜΕΑ.
- Βοήθεια από το Κράτος στα ΑΜΕΑ: ειδική εκπαίδευση, διευθέτηση περιβάλλοντος χώρου με ειδικά όργανα, πεζοδρόμια, μπάρες, ώστε να είναι προσπελάσιμος.
- Τα Μ.Μ.Ε. να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ώστε να εκμηδενιστεί ο ρατσισμός.
- Αξιοποίηση των ΑΜΕΑ από την κοινωνία, ώστε να διασφαλιστεί η κοινωνική δικαιοσύνη και να γίνει πράξη η ισότητα και η αρμονική συνύπαρξη των πολιτών.
- Να ανταποκριθεί η Εκκλησία στο κοινωνικό της έργο.
- Μέτρα για τη μόρφωση των ΑΜΕΑ και την ομαλή ένταξή τους στο χώρο της εργασίας.
- Περισσότεροι διορισμοί για τα άτομα με κινητικά προβλήματα.
- Ψυχολογική και οικονομική στήριξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους.
- Επέκταση του θεσμού της ανάδοχης οικογένειας και περιορισμός των ιδρυμάτων.
- Ίδρυση Κέντρων αποκατάστασης για τα ΑΜΕΑ.
- Περισσότεροι χώροι στάθμευσης για τα ΑΜΕΑ.
- Ευαισθητοποίηση των νέων και συμμετοχή σε εθελοντικές ομάδες στήριξης αναξιοπαθούντων συνανθρώπων μας.
- Στήριξη από Πολιτεία και πολίτες των ΑΜΕΑ για τους προσεχείς Παραολυμπιακούς Αγώνες.
- Ηχητική προειδοποίηση στα φανάρια και ρυθμιζόμενοι σηματοδότες για άτομα με κινητική αναπηρία.
- Μετάφραση βιβλίων στη γραφή Μπράιγ.
- Να φοιτούν τα παιδιά με ειδικές ανάγκες στα ίδια σχολεία με τα άλλα παιδιά και να δέχονται πρόσθετη στήριξη όταν χρειάζεται.
- Να φροντίσει η Πολιτεία τα παιδιά των φαναριών και να συλλαμβάνονται τα άτομα που τα εκμεταλλεύονται.
- Βελτίωση συνθηκών ζωής στα Γηροκομεία.
- Αναβάθμιση των ΚΑΠΗ και μέρμινα για τα άτομα της τρίτης ηλικίας.
- Στήριξη από την Πολιτεία προς τις ανύπαντρες μητέρες.
- Σεξουαλική αγωγή στα σχολεία.

5. ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

α. *Επισημάνσεις*

- Η βία και η εγκληματικότητα αποτελούν μάλιστα της εποχής μας σε παγκόσμια κλίμακα.
- Η εγκληματικότητα και η βία εκδηλώνονται παντού: στην οικογένεια, το σχολείο, τον εργασιακό χώρο, τα γήπεδα.
- Πολλά παιδιά σήμερα γίνονται αντικείμενα ψυχικής και σωματικής κακοποίησης.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Η οικογένεια δεν δημιουργεί τις προϋποθέσεις, ώστε να αποτρέπονται τα παιδιά από την αντικοινωνική συμπεριφορά.
- Το σχολείο δεν δρα αποτρεπτικά για την άρση της επιθετικότητας, που είναι έκδηλη σήμερα.
- Έρευνες δείχνουν ότι τα πρώην θύματα βίας γίνονται στη συνέχεια θύτες.
- Η βία ενισχύει τον αρνητισμό των νέων.
- Η κοινωνία ευνοεί το οργανωμένο έγκλημα.
- Στη χώρα μας η βία έχει εξαπλωθεί σε όλους τους τομείς.
- Τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν τη βία.
- Οι αστυνομικοί περιορίζονται σε τυπικούς ελέγχους.
- Η τρομοκρατία αποτελεί μορφή τυφλής εγκληματικότητας και εφιάλη της εποχής μας.
- Θύματα σεξουαλικής βίας είναι και τα παιδιά που σε πολλές περιπτώσεις εκπορνεύονται από τους ίδιους τους γονείς τους.
- Η βία στα γήπεδα αμαυρώνει τους θεσμούς.

β. Προτάσεις

- Διεθνής συνεργασία για την πρόληψη και πάταξη της βίας και της εγκληματικότητας.
- Ενίσχυση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Κοινωνική δικαιοσύνη, ισονομία και ισοτιμία.
- Διαφύλαξη ηθικών αξιών, διαφάνεια και αξιοκρατία.
- Συνεργασία των λαών για αναβάθμιση των διεθνών οργανισμών.
- Βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και των εισοδημάτων των ασθενέστερων τάξεων.
- Βελτίωση νομοθεσίας και θέσπιση νέων νόμων για περιορισμό της βίας και της εγκληματικότητας.
- Πάταξη του εμπορίου ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος.
- Συνολική αντιμετώπιση της ανεργίας.
- Καλλιέργεια κλίματος ηπιότητας και διαλόγου μεταξύ των λαών και των ανθρώπων.
- Καταδίκη φανατισμών και ρατσισμών.
- Ίσες ευκαιρίες για όλους.
- Περιορισμός στην προβολή της βίας από τα Μ.Μ.Ε.
- Αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος.
- Συμβολή της Εκκλησίας στην προώθηση των ηθικών αξιών.
- Διεθνής συνεργασία για την καταπολέμηση της παιδικής πορνείας.
- Αυστηρές ποινές κατά των εγκληματιών, ιδιαίτερα για γονείς-εγκληματίες.
- Εξυγίανση της δικαιοσύνης.
- Προβολή θετικών προτύπων.
- Οικογένεια και Σχολείο να συμβάλουν στη διάπλαση υγιών χαρακτήρων.
- Κρατική μέριμνα για τα κακοποιημένα παιδιά.
- Δικαιότερη κατανομή του πλούτου μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών.
- Κέντρα στήριξης των κακοποιημένων γυναικών.
- Ενίσχυση του θεσμού των κοινωνικών λειτουργών και των οικογενειακών συμβούλων.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Ειδική προσέγγιση των ανηλίκων παραβατών για κοινωνική επανένταξη.
- Αστυνομικές περιπολίες σε όλες τις γειτονιές.
- Ειδικά μέτρα για τον περιορισμό της βίας στα γήπεδα: κάμερες στις κερκίδες, απαγόρευση μετακίνησης οργανωμένων οπαδών, ευαισθητοποίηση οπαδών, άρση φανατισμών ώστε στα γήπεδα να έχουμε μόνο φιλάθλους.
- Οι Δήμοι να λειτουργήσουν Συμβουλευτικούς σταθμούς για γονείς.
- Παραδειγματική τιμωρία σε όσους παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Ενίσχυση της Ολυμπιακής Παιδείας, σεβασμός του αντιπάλου, αποδοχή της ήττας.
- Έλεγχοι σε μπαρ και κέντρα διασκέδασης.
- Έλεγχοι στα σύνορα.
- Θάνατος στους βιαστές παιδιών.
- Προσέγγιση περιθωριακών ομάδων από ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς.
- Ίδρυση αθλητικών και πνευματικών κέντρων.

6. ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

α. *Επισημάνσεις*

- Τα ναρκωτικά είναι ένα απ' τα μεγαλύτερα προβλήματα των σημερινών κοινωνιών.
- Στη χώρα μας κάθε μέρα αυξάνονται τα θύματα των ναρκωτικών. Τα περισσότερα θύματα είναι νέοι.
- Τα ναρκωτικά διακινούνται παντού. Ακόμα και σε σχολεία.
- Πολλά είναι τα αίτια που οδηγούν στα ναρκωτικά. Τα κυριότερα, όμως, είναι:
 - Η έλλειψη ανθρώπινης επικοινωνίας.
 - Η κρίση του θεσμού της οικογενείας.
 - Η περιέργεια, η απογοήτευση, οι κακές παρέες.
 - Η ανεργία.
 - Η μόδα και τα πρότυπα που προβάλλονται μέσω Μ.Μ.Ε.
- Ανεπάρκεια κέντρων αποτοξίνωσης.
- Ανεπάρκεια των διωκτικών αρχών.
- Διακίνηση ναρκωτικών στα σωματειακά ιδρύματα.
- Αντιτιθέμενες απόψεις σχετικά με την αποποινικοποίηση και το διαχωρισμό σκληρών και μαλακών ναρκωτικών.
- Διάδοση των ναρκωτικών στις εύπορες οικογένειες.
- Αδυναμία επαγγελματικής αποκατάστασης των απεξαρτημένων.
- Θετική συμβολή του ΟΚΑΝΑ.
- Τα ναρκωτικά συνδέονται και με το AIDS
- Διακίνηση ναρκωτικών μέσω της Κύπρου και ανησυχία της κυπριακής νεολαίας.
- Αντιμετώπιση των χρηστών ως ασθενών.
- Δυσκολία επανένταξης των χρηστών στο κοινωνικό περιβάλλον.
- Η ενημέρωση ως μέσο πρόληψης.
- Αδυναμία της οικογένειας να αντιμετωπίσει μόνη της το πρόβλημα των ναρκωτικών.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

β. Προτάσεις

- Αύξηση των κέντρων απεξάρτησης και ενημέρωση των πολιτών για τη χρησιμότητά τους.
- Αυστηρός αστυνομικός έλεγχος σε κέντρα και σε στέκια ναρκομανών.
- Φύλαξη των σχολείων και ενημέρωση των μαθητών.
- Αυστηρές ποινές για τους εμπόρους ναρκωτικών.
- Να ενισχυθεί το σώμα δίωξης ναρκωτικών.
- Αντιτιθέμενες απόψεις σχετικά με την αποποινικοποίηση.
- Να καταπολεμηθεί η ανεργία, η οποία αποτελεί μια σοβαρή αιτία για τη στροφή των νέων στα ναρκωτικά.
- Διεθνής κρατική συνεργασία για την πάταξη της διακίνησης ναρκωτικών.
- Η Πολιτεία να φροντίζει για την επανένταξη στην κοινωνία και την επαγγελματική αποκατάσταση των απεξαρτημένων.
- Να ελέγχονται αποτελεσματικά τα σύνορα, για να μην εισέρχονται ναρκωτικά.
- Οι γονείς να ελέγχουν τις παρέες των παιδιών τους καθώς και το πώς ξοδεύουν τα χρήματα που τους δίνουν.
- Να υπάρχουν κέντρα ενημέρωσης γονέων, για να μαθαίνουν πώς πρέπει να αντιδρούν αν διαπιστώσουν ότι το παιδί τους παίρνει ναρκωτικά.
- Να ενισχυθεί ο ΟΚΑΝΑ.
- Να γίνουν σχολές γονέων με ευθύνη των Δήμων.
- Να εκσυγχρονισθεί το σωφρονιστικό σύστημα ανηλίκων.
- Να καταδικάζονται σε ισόβια δεσμά οι έμποροι ναρκωτικών.
- Υπεύθυνη ενημέρωση από Μ.Μ.Ε. για το θέμα των ναρκωτικών.
- Κάθαρση της αστυνομίας και των φυλακών απ' τους εμπόρους, που εμπλέκονται στη διακίνηση ναρκωτικών.
- Επιμόρφωση των καθηγητών, ώστε να είναι σε θέση να αντιληφθούν, αν κάποιος μαθητής τους παίρνει ναρκωτικών και να ειδοποιούν τους γονείς.
- Να οργανώνονται επισκέψεις μαθητών σε κέντρα απεξάρτησης, ώστε να μπορούν να ενημερωθούν απ' τους ίδιους τους παθόντες.
- Η Πολιτεία να ανταμείβει οικονομικά αυτούς που αποτοξινώνονται. Αυτό θα αποτελέσει κίνητρο και για άλλους, να προσπαθήσουν.
- Να πριμοδοτούνται οι εργοδότες που προσλαμβάνουν απεξαρτημένους.

7. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

α. Επισημάνσεις

Οι έφηβοι δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για τον θεσμό της οικογένειας και διαπιστώνουν ότι οικογένεια αποτελεί πρωτογενή φορέα κοινωνικοποίησης. Όμως, ο θεσμός σήμερα διέρχεται βαρύτερη κρίση, καθώς παρατηρείται συνεχώς αύξηση διαζυγίων και πολλαπλασιασμός των μονογονεϊκών οικογενειών. Συγκρούσεις παρατηρούνται μεταξύ γονέων και εφήβων. Η έλλειψη διάλογου προκαλεί προβλήματα επικοινωνίας και διευρύνει το χάσμα ανάμεσα στις γενιές. Πολλοί γονείς συμπεριφέρονται με αυταρχισμό, επικριτική διάθε-

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

ση και αδιαλλαξία. Οι νέοι θεωρούν τους μεγάλους υπεύθυνους για όλα τα προβλήματα. Έτσι, διαμορφώνεται κακό κλίμα ανάμεσά τους και δυσαρμονία στις σχέσεις τους. Επισημαίνουν, επίσης, ότι:

- Οι γονείς αντιδρούν σπασμωδικά και βίαια. Οι νέοι νιώθοντας καταπίεση αντιδρούν κι αυτοί απότομα, με τη σειρά τους, επαναστατικά και οξύνεται το πρόβλημα. Ο εγωϊσμός και η ακαμψία των δυο πλευρών, η έλλειψη διαλόγου και η απουσία διάθεσης για συνεννόηση και συνεργασία οδηγούν σε ακραίες καταστάσεις με αρνητικές και οδυνηρές συνέπειες για όλους.
- Οι γονείς που βιώνουν εντάσεις (π.χ. λόγω διαζυγίου ή ασυμφωνίας χαρακτήρων) ασκούν αρνητική επιρροή στα παιδιά, δημιουργούν τραυματικές εμπειρίες και έντονο προβληματισμό. Τα οικογενειακά δράματα, οι καβγάδες, η βία στην οικογένεια βιώνεται πολύ άσχημα από τα παιδιά. Ο χωρισμός των γονέων και η διάλυση της οικογένειας δημιουργούν πολύ κακές επιπτώσεις στην ψυχοσωματική κατάσταση των παιδιών.
- Σοβαρότατα κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας, όπως η βία, η εγκληματικότητα, τα ναρκωτικά, δεν αντιμετωπίζονται εύκολα, αν δεν λυθούν τα προβλήματα που παρουσιάζονται μέσα στην οικογένεια και το σχολικό περιβάλλον. Σκληρές βίας και τρόμου ζουν πολλές φορές τα παιδιά – κάποια παιδιά – μέσα στην οικογένεια και το σπίτι, με αποτέλεσμα να πληγώνονται, να νιώθουν ντροπή, να τραυματίζονται βαθύτατα, να μελαγχολούν, να οδηγούνται σε αδιέξοδα.
- Πολλοί έφηβοι μεγαλώνουν με έναν γονιό, ίσως και με έλλειψη της κατάλληλης αγωγής, έχοντας το στίγμα “παιδιά χωρισμένων γονιών”.
- Ουσιαστικός προβάλλεται ο ρόλος της μητέρας στις σχέσεις των μελών μιας οικογένειας. Στόχος της σύγχρονης μάνας είναι να εξισορροπήσει τις επιθυμίες όλων μέσα από ένα δύσκολο κοινωνικό περιγύρο και με σκληρές κοινωνικές συνθήκες.

β. Προτάσεις

- Κατανόηση από τους γονείς και διάθεση για συνεργασία με τα παιδιά. Ανάπτυξη διαλόγου και προσέγγιση, διάθεση για επίλυση των προβλημάτων τους. Συμπαράσταση.
- Μέριμνα από την οικογένεια και το σχολείο για απόκτηση, ηθικού και πνευματικού εξοπλισμού από τους νέους και γεφύρωση του χάσματος.
- Συμβουλευτική παρέμβαση στην οικογένεια και παιδαγωγική καθοδήγηση στα νέα ζευγάρια.
- Ανάπτυξη αυτογνωσίας και αυτοκριτικής.
- Ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί στα σχολεία.
- Μάθημα οικογενειακής – επικοινωνιακής αγωγής στα σχολεία.
- Αλληλοσεβασμός, αλληλοσυμπαράσταση, ανάπτυξη εμπιστοσύνης, αναγνώριση δικαιωμάτων γονέων – παιδιών με στόχο την άμβλυνση των αντιθέσεων και τη γεφύρωση του χάσματος των γενεών.
- Συναινετικό διαζύγιο στις περιπτώσεις χωρισμού των γονέων με στόχο τη διασφάλιση της ψυχικής ισορροπίας και ηρεμίας των παιδιών και συνέχιση της συνεργασίας μεταξύ των χωρισμένων γονέων.
- Συμβολή των Μ.Μ.Ε. με κατάλληλες εκπομπές προβληματισμού για άμβλυν-

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- ση των αντιθέσεων. Προβολή υγιών προτύπων.
- Σεβασμός στην προσωπικότητα των άλλων.
 - Καλλιέργεια προσωπικών και ουσιαστικών ανθρώπινων σχέσεων.
 - Συνειδητοποίηση από όλους της ανάγκης για ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία.
 - Σχολές γονέων και ενημερωτικά σεμινάρια.
 - Στήριξη της ανύπαντρης και διαζευγμένης μητέρας.
 - Στήριξη της πολύτεκνης οικογένειας.
 - Μέριμνα για παιδιά διαλυμένων οικογενειών.
 - Δημιουργία ιδρυμάτων αγωγής, το “Σπίτι του Παιδιού”.
 - Διασφάλιση περισσότερου ελεύθερου χρόνου στους εργαζόμενους γονείς.
 - Μείωση ωραρίου εργασίας για τις εργαζόμενες μητέρες.
 - Παροχή οικογενειακών επιδομάτων.
 - Ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών χωρίς αυταρχισμό και συντηρητισμό.
 - Ψυχολογική στήριξη των παιδιών μονογονεϊκών οικογενειών.
 - Κατανόηση των προβλημάτων των νέων από τους μεγάλους.
 - Διαπροσωπικές σχέσεις χωρίς προκαταλήψεις.
 - Σεβασμός στους γονείς, αγάπη, αλληλεγγύη, ανθρωπιά.
 - Οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης.
 - Άμεση αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών από τους γονείς και από άλλους.
 - Προσπάθεια μείωσης διαζυγίων.
 - Προτεραιότητα στην οικογένεια και όχι στην επαγγελματική καριέρα.
 - Οικονομική στήριξη φτωχών οικογενειών για την προώθηση των σπουδών των παιδιών τους.
 - Κρατική μέριμνα για εξασφάλιση εργασίας για τους άνεργους γονείς.
 - Αύξηση βρεφονηπιακών σταθμών.
 - Στέριξη της επιμέλειας των παιδιών από γονείς που χρησιμοποιούν βία.
 - Η φροντίδα των παιδιών ευθύνη και των δυο γονέων.
 - Προσαρμογή της οικογένειας στις συντελούμενες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές αλλαγές.

8. ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

α. *Επισημάνσεις*

- Ασθένεια του καιρού μας είναι το άγχος.
- Το άγχος το δημιουργούν: ο σύγχρονος ρυθμός της ζωής, το κυνήγι του κέρδους, η ανασφάλεια, η ανεργία.
- Το άγχος το αισθάνονται ιδιαίτερα οι νέοι, που αγωνιούν για το μέλλον τους.
- Το άγχος και τα παρεπόμενά του έχουν σαν συνέπεια τον κλονισμό της ψυχικής μας υγείας αλλά ακόμα και της σωματικής, πολλές φορές.
- Η ψυχαναλυτική θεραπεία είναι πιο αποτελεσματική απ’ την θεραπευτική.
- Σημαντικό ρόλο στον κλονισμό της υγείας παίζει η κακή διατροφή, που κά-
νουμε σήμερα.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Τα Fast Food είναι ακατάλληλα για τη διατροφή των παιδιών.
- Δεν υπάρχει αγωγή υγείας στα σχολεία.
- Υπάρχει πρόβλημα με τη διατροφή μας. Δεν ξέρουμε πια τι τρώμε και τι πίνουμε ούτε και τι αναπνέουμε. Όλα, λίγο πολύ, είναι μολυσμένα.
- Η ανυπαρξία σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης οδηγεί πολλές φορές σε ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες με τις γνωστές αρνητικές της συνέπειες.
- Δεν υπάρχει σοβαρή και επαρκής ενημέρωση για το AIDS, το οποίο είναι η ασθένεια της εποχής μας.
- Στην Ελλάδα δεν υπάρχει οργανωμένη προληπτική ιατρική. Ο πολύς κόσμος δεν πηγαίνει προληπτικά να κάνει εξετάσεις, ώστε κάποιες ασθένειες, όπως π.χ. είναι ο καρκίνος, να τις προλαμβάνει πριν εκδηλωθούν και γίνουν ανίατες.
- Θα έπρεπε όλοι οι πολίτες να μπορούν να κάνουν δωρεάν ετήσιο “τσεκάπ” στα δημόσια νοσοκομεία.
- Το αλκοόλ βλάπτει σοβαρά τη σωματική και τη ψυχική υγεία, αλλά δυστυχώς, στην Ελλάδα πολλοί νέοι πίνουν αλκοόλ από μικρή ηλικία.
- Πολλοί γονείς ντρέπονται να παραδεχτούν ότι το παιδί τους έχει δυσλεξία γιατί νομίζουν ότι είναι μειονέκτημα. Έτσι, όμως, δε μπορούν να βοηθήσουν.
- Στα σχολεία δεν υπάρχουν ψυχολόγοι για να διαγνώσουν το πρόβλημα και οι καθηγητές δεν είναι ειδικοί επί του θέματος.
- Η έκτρωση είναι φόνος. Στην Ελλάδα αυξάνει ο αριθμός των εκτρώσεων.
- Τα παιδιά των διαζευγμένων έχουν ψυχολογικά προβλήματα.
- Πολλά παιδιά έχουν ψυχολογικά προβλήματα λόγω της κακοποίησης που υφίστανται εκ μέρους των γονιών τους.
- Τους ασθενείς με AIDS τους αντιμετωπίζουμε με φόβο, λόγω άγνοιας.
- Οι σημερινοί νέοι και ιδιαίτερα οι νέες ενδιαφέρονται περισσότερο για την εμφάνισή τους παρά για την υγεία τους.
- Πολλά κορίτσια στην προσπάθειά τους να μοιάσουν σε κάποια πρότυπα, που τους προβάλλουν, κάνουν δίαιτα μέχρι του σημείου να πάθουν «νευρική ανορεξία».
- Στην Ελλάδα έχουμε υψηλό ποσοστό παχύσαρκων παιδιών λόγω πολλών λιπαρών τροφών.
- Οι περισσότεροι γονείς δεν δίνουν σημασία στη διατροφή των παιδιών τους.
- Η παχυσαρκία προκαλεί διάφορες ασθένειες ακόμα και το θάνατο.

β. Προτάσεις

- Να απαγορευτούν οι διαφημίσεις αλκοολούχων ποτών.
- Να απαγορευτεί η πώληση ποτών σε ανήλικους.
- Να εισαχθεί το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία.
- Να ενημερώνονται οι νέοι για τις συνέπειες του αλκοολισμού.
- Να τιμωρούνται αυστηρά όσοι κακοποιούν γυναίκες και παιδιά.
- Να απαγορευτούν οι εκτρώσεις.
- Να γίνονται συχνοί έλεγχοι στα σφαγεία.
- Να απαγορευτεί η χρήση φυτοφαρμάκων.
- Να καταναλώνουμε φρούτα και λαχανικά και να αποφεύγουμε τα λιπαρά φαγητά.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Να γίνεται ενημέρωση για την αντισύλληψη.
- Να γίνει θεσμός ο οικογενειακός γιατρός.
- Αυστηρός έλεγχος υγιεινής σε εστιατόρια, Fast Food, καντίνες.
- Να γίνεται αγωγή υγείας στα σχολεία.

9. ΚΑΠΝΙΣΜΑ - ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ

α. Επιστημάνσεις

- Αύξηση του αριθμού των νέων καπνιστών και των καταναλωτών αλκοόλ.
- Λόγοι κοινωνικοί, οικονομικοί, ψυχολογικοί που οδηγούν στην εξάρτηση του νέου ανθρώπου από τον καπνό.
- Οι βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.
- Κάπνισμα και θάνατοι από καρκίνο.
- Αντιτιθέμενες απόψεις σχετικά με τις ακρότητες της αντικαπνιστικής εκστρατείας και την απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους.

β. Προτάσεις

- Να γίνεται συχνότερη και καλύτερη ενημέρωση για τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος στα σχολεία από ειδικούς γιατρούς.
- Να απαγορευτεί η πώληση τσιγάρων σε ανήλικους.
- Να αυξηθεί η φορολόγηση των τσιγάρων και η τιμή τους.
- Να ενταθεί η αντικαπνιστική εκστρατεία.
- Να γίνουν πιο ελαφρά τα τσιγάρα, ώστε να μη βλάπτουν.
- Οι μαθητές που καπνίζουν να προσκομίζουν στο σχολείο έγκριση του κηδεμόνα τους.
- Η Πολιτεία να δημιουργήσει αθλητικά κέντρα για τους νέους, ώστε αυτοί, ασχολούμενοι με τον αθλητισμό, να αποφύγουν το κάπνισμα.
- Να δημιουργηθούν κέντρα αποτοξίνωσης για καπνιστές.
- Διάσταση απόψεων για το κάπνισμα στα σχολεία και τους δημόσιους χώρους.

10. ΑΣΤΕΓΟΙ

α. Επιστημάνσεις

Οι άστεγοι αποτελούν κοινωνικό πρόβλημα, ζουν στο περιθώριο της ζωής. Στερούνται των βασικών δικαιωμάτων της ζωής. Γίνονται θύματα εκμετάλλευσης. Αποτελεί ντροπή το φαινόμενο των αστέγων σε μια προοδευμένη κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα επισημαίνουν, ότι:

- Έχουν αυξηθεί οι άστεγοι στην Αθήνα και το θέαμα είναι θλιβερό.
- Παρατηρείται αδιαφορία από την Πολιτεία και την Εκκλησία. Μόνο τα Χριστούγεννα φαίνεται κάποια δραστηριοποίηση εκ μέρους και των δυο αυτών φορέων, καθώς και άλλων φιλανθρωπικών οργανώσεων, για κάποια μορφή παροχής βοήθειας. Είναι, ωστόσο, και ευθύνη της κοινωνίας οι άστεγοι.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Υπάρχει ανεπάρκεια στην ελληνική νομοθεσία, ενώ το Σύνταγμα κατοχυρώνει το στεγαστικό δικαίωμα.

β. Προτάσεις

- Πολιτεία και πολίτες να σκύψουν πάνω στα προβλήματα των άστεγων και των συνθηκών ζωής τους.
- Κατασκευή ιδρυμάτων για στέγαση των αστέγων.
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους άστεγους.
- Θέσεις εργασίας για τους άστεγους και κοινωνική επανένταξή τους.
- Στήριξη των αστέγων από κοινωνικούς λειτουργούς.
- Κοινωνική μέριμνα για παροχή τροφής και στέγης.
- Όχι περιθωριοποίηση, μείωση κοινωνικού αποκλεισμού.
- Έλεγχος μεταναστών και στήριξη των αδύνατων.
- Ανθρωπιστική συμπεριφορά.
- Παραχώρηση στους άστεγους των ξενώνων των αθλητών των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Παραχώρηση στέγης στους άστεγους από τα μοναστήρια.

11. ΑΝΕΡΓΙΑ - ΕΡΓΑΣΙΑ

α. Επισημάνσεις

Ένας ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός εφήβων ασχολείται με το θέμα της ανεργίας (περίπου 1800 έφηβοι) με κοινή διαπίστωση ότι η ανεργία, σήμερα, είναι το σοβαρότερο πρόβλημα ιδιαίτερα για τους νέους.

Ειδικότερα οι έφηβοι επισημαίνουν:

- Ιδιαίτερα στη χώρα μας σοβαρή αιτία είναι οι οικονομικοί μετανάστες, οι οποίοι είναι πάρα πολλοί και παίρνουν τις δουλειές από τους Έλληνες, επειδή είναι φτηνά εργατικά χέρια.
- Ένα επιπλέον αίτιο είναι η πολυθεσία. Εκτός αυτού φταίει και η έλλειψη συστηματικού προγραμματισμού καθώς και η κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος.
- Στην Ελλάδα δεν υπάρχει αξιοκρατία στην εργασία αλλά κυριαρχεί το “ρουσφέτι” και οι πελατειακές σχέσεις πολιτών – πολιτικών.
- Οι νέοι απογοητεύονται διότι βλέπουν ότι, όσα πτυχία και να πάρουν, θα είναι, άνεργοι.
- Πολλοί νέοι αναγκάζονται να ασκούν επαγγέλματα άσχετα με αυτά που σπούδασαν.
- Το επίδομα ανεργίας είναι πολύ μικρό και δεν λύνει, βέβαια, το πρόβλημα.
- Η ανεργία συμβάλλει στη διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς.
- Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα είναι πολύ μεγαλύτερο απ’ ό,τι στις άλλες χώρες της Ε.Ε.
- Οι πολιτικοί δίνουν προεκλογικά υποσχέσεις αλλά μετά δε τις τηρούν.
- Το πρόβλημα θα μπορούσε να λυθεί με νέες επενδύσεις αλλά στη χώρα μας δεν γίνονται επενδύσεις.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Εξ αιτίας της ανεργίας ανθεί η παραοικονομία.
- Εργοστάσια απολύουν εκατοντάδες ανθρώπους και μεταφέρονται σε χώρες με μικρότερο μεροκάματο (π.χ. στη Βουλγαρία).
- Νέοι επιστήμονες αναγκάζονται να πάνε στο εξωτερικό, όπου και διαπρέπουν. Έτσι, χάνει η χώρα μας σπουδαίο επιστημονικό δυναμικό.
- Εξ αιτίας της ανεργίας ερημώνει η επαρχία. Οι νέοι φεύγουν κι έρχονται στην πόλη για να βρουν δουλειά.
- Η ανεργία πλήττει πολύ τις γυναίκες, διότι οι διάφοροι εργοδότες προτιμούν τους άντρες.
- Όταν τελειώσουν τα ολυμπιακά έργα, τί θα κάνουν όλοι αυτοί που εργάζονται σ' αυτά; Θα προστεθούν στις στρατιές των ανέργων.
- Η ελληνική Πολιτεία δεν βοηθάει τους νέους επιχειρηματίες.
- Το όριο συνταξιοδότησης είναι υψηλό, κι έτσι, δεν αδειάζουν θέσεις εργασίας για τους νεότερους.
- Τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι συνήθως άνεργα, διότι δεν τα προτιμούν οι εργοδότες. Το ίδιο συμβαίνει και με άλλες κατηγορίες ανθρώπων, όπως είναι οι θεραπευμένοι τοξικομανείς και οι αποφυλακισμένοι.
- Όλοι οι εργοδότες ζητούν να έχεις προϋπηρεσία. Πώς είναι δυνατόν, όμως, ένας νέος που μόλις μπαίνει σε ένα επάγγελμα να έχει προϋπηρεσία;
- Η μερική απασχόληση δεν λύνει το πρόβλημα της ανεργίας. Απλά δημιουργεί υποαπασχολούμενους.
- Σε τραγική κατάσταση βρίσκονται οι μεσήλικες που ξαφνικά έχασαν τη δουλειά τους. Πώς θα ζήσουν την οικογένειά τους;
- Οι πολυεθνικές εκποτίζουν τις μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες αναγκάζονται να κλείσουν, δημιουργώντας νέους άνεργους.
- Η ανεργία ευθύνεται κατά ένα μεγάλο μέρος για τις κοινωνικές συγκρούσεις και για την έξαρση της βίας και εγκληματικότητας.
- Η εξεύρεση εργασίας εξαρτάται και από την κοινωνική τάξη που ανήκει ένας νέος. Το παιδί του γεωργού βρίσκει τις πόρτες κλειστές σε αντίθεση με το παιδί κάποιου επωνύμου, που βρίσκει αμέσως δουλειά.
- Η ανεργία, μόνιμη ή μακροχρόνια, δημιουργεί ανασφάλεια. Πώς να αποφασίσει ένας νέος να κάνει οικογένεια και παιδιά; Πώς να μην έχουμε υπογεννητικότητα;
- Η ανεργία ζημιώνει και την εθνική οικονομία, αφού μειώνεται ο αριθμός των πολιτών με φοροδοτική δυνατότητα.
- Είναι τραγικό για μια κοινωνία οι νέοι της να μη τολμούν να κάνουν όνειρα για το μέλλον τους.
- Όσο κι αν συνδεθεί η εκπαίδευση με την παραγωγή, όσο κι αν εξειδικευτεί κανείς, όσα σεμινάρια κι αν παρακολουθήσει, αν δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας, άνεργος θα είναι.
- Η πολιτεία δε βοηθάει καθόλου τους Πόντιους και τους Βορειοηπειρώτες να βρουν δουλειά.
- Πολλοί Ελληνοπόντιοι, αν και πτυχιούχοι πανεπιστημίου, δουλεύουν στα χωράφια.
- Μεγάλη ανεργία σημαίνει μεγάλη προσφορά εργατικών χεριών και, επομένως, μικρό μεροκάματο.
- Η Πολιτεία έχει εγκαταλείψει την επαρχία. Δεν γίνονται επενδύσεις, για να κρατήσουν τους νέους στον τόπο τους.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Οι εργοδότες κάνουν ό,τι θέλουν, είναι ανεξέλεγκτοι. Εκμεταλλεύονται τους εργαζόμενους και, περισσότερο, τους αλλοδαπούς.
- Οι παραγωγοί καπνών θα μείνουν άνεργοι λόγω της πολιτικής της Ε.Ε.
- Το δικαίωμα στην εργασία είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο και είναι χρέος της Πολιτείας να εξασφαλίζει εργασία για τους πολίτες της, αλλά κάθε άλλο παρά αυτό συμβαίνει.
- Οι δυνατότητες εύρεσης εργασίας στην Κύπρο είναι λίγες. Επειδή είναι μικρή χώρα.
- Και στην Κύπρο υπάρχουν πολλοί μετανάστες και κυριαρχεί το “ρουσφέτι”.

β. Προτάσεις

- Να απαγορευτεί η διπλοθεσία και να περιοριστούν οι υπερωρίες.
- Να δίνονται οικονομικά κίνητρα σε νέους επιχειρηματίες, ιδίως στην επαρχία.
- Σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- Να υπάρχει αξιοκρατία και όχι “ρουσφέτι”.
- Να μειωθεί το όριο συνταξιοδότησης, ώστε να δημιουργούνται θέσεις για τους νεότερους.
- Εκπαίδευση διά βίου.
- Να αυξηθεί το επίδομα ανεργίας.
- Να γίνονται επενδύσεις και στην επαρχία.
- Να μειωθεί το ωράριο εργασίας.
- Τα χρόνια ανεργίας να είναι συντάξιμα.
- Να οργανωθεί ο ΣΕΠ στο σχολείο.
- Να απαγορεύεται η απόλυση οικογενειάρχων.
- Να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας με την ευρύτερη ανάπτυξη του τουρισμού.
- Δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για τους ανέργους.
- Να θεσμοθετηθεί η μερική απασχόληση.
- Να αναβαθμιστεί η τεχνολογική εκπαίδευση.
- Να απαγορευτεί η αθρόα εισροή μεταναστών.
- Να υπάρχει διαφάνεια στους διαγωνισμούς ΑΣΕΠ.
- Να μειωθεί ο αριθμός εισαγομένων στα Α.Ε.Ι.
- Να εξασφαλίζονται θέσεις εργασίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Να τιμωρούνται οι εργοδότες που εκμεταλλεύονται τους εργαζομένους.
- Να μη γίνονται διακρίσεις ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες στην αγορά εργασίας.
- Εξάωρη ημερήσια εργασία.
- Να καταργηθεί η μονιμότητα.
- Δωρεάν βρεφονηπιακοί σταθμοί για διευκόλυνση των εργαζόμενων γυναικών.
- Να κατασκευάζονται δημόσια έργα, ώστε να δημιουργούνται θέσεις εργασίας.
- 35 ώρες εργασίας την εβδομάδα.
- 2μηνη άδεια ετησίως.
- Να αυξηθούν οι μισθοί.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Να μην εργάζονται οι συνταξιούχοι.
- Ειδικά προγράμματα επαγγελματικής αποκατάστασης για αλλοδαπούς.
- Σύνταξη στις νοικοκυρές.
- Να γίνουν ιδιωτικοποιήσεις.
- Χαμηλή φορολογία για νέες επιχειρήσεις μέχρι να “ορθοποδήσουν”.
- Συνταξιοδότηση των ανδρών στα 60 και των γυναικών στα 52.
- Να αυξηθούν οι συντάξεις.
- Να γίνονται επιμορφωτικά σεμινάρια για ανέργους.
- Οι γυναίκες να εργάζονται 10-12 χρόνια και μετά να ασχολούνται με τα παιδιά τους.
- Να παταχθεί η λαθρομετανάστευση και η λαθραία εργασία.
- Να συσταθεί ένα ειδικό Εθνικό Συμβούλιο για την αντιμετώπιση της ανεργίας.
- Έργα υποδομής και ανάπτυξης στην περιφέρεια.
- Να απαγορεύεται η μεταφορά επιχειρήσεων στο εξωτερικό.

12. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

α. *Επισημάνσεις*

Σημαντικό ρόλο στη ζωή μας παίζει η επιλογή του επαγγέλματος, η οποία εξαρτάται από οικονομικούς παράγοντες, τα σωματικά και ψυχικά γνωρίσματα του ατόμου, την οικογένεια με την παράδοση και τις επιθυμίες, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα, τις ικανότητες του ατόμου και την αυτογνωσία του. Η σωστή επιλογή του επαγγέλματος συντελεί στην κοινωνική πρόοδο. Είναι όμως ανεπαρκής ο επαγγελματικός προσανατολισμός στη χώρα μας. Οι σημερινοί νέοι δεν επιλέγουν σχολές της αρεσκείας τους, αλλά πολλές φορές επιλέγουν σχολές αντίθετες προς τις επιθυμίες τους, καθώς έχουν ελλιπή πληροφόρηση για τη ζήτηση των επαγγελμάτων. Ακόμα κατευθύνονται με βάση τις επιθυμίες των γονέων τους στο επάγγελμά τους, όχι με βάση τις δικές τους επιθυμίες και ικανότητες, πράγμα που αποβαίνει σε βάρος της μελλοντικής τους σταδιοδρομίας και της κοινωνικής προόδου.

Σήμερα λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας πολλά επαγγέλματα έχουν κορσεί και έχουν εμφανιστεί πολλά νέα. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα και το σχολείο οδηγούν σε επαγγελματικό αδιέξοδο. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποτελεί μεγάλο πρόβλημα για τους νέους, γιατί απ' αυτό εξαρτάται το μέλλον τους. Ο σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός απελευθερώνει δυνάμεις και δημιουργικότητα στο άτομο. Το επάγγελμα είναι τρόπος ζωής και γι' αυτό οι νέοι πρέπει να είναι καλά ενημερωμένοι, ώστε να μη γίνονται εσφαλμένες επιλογές.

Ο σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός περιορίζει την ανεργία. Έτσι, αποτρέπονται τα αδιέξοδα, διασφαλίζεται η αξιοκρατία και η διαφάνεια, το ήθος στην εργασία και η κοινωνική αξία της εργασίας. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός δημιουργεί καλούς επιστήμονες, αξιολογούς καλλιτέχνες, σωστούς δημόσιους υπαλλήλους.

Κριτήρια της σωστής επιλογής του επαγγέλματος αποτελούν η αγάπη για το

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

επάγγελμα, οι πνευματικές και σωματικές ικανότητες του ατόμου, η ελευθερία επιλογής. Έτσι, το αποτέλεσμα θα είναι η πρόοδος, ατομική και κοινωνική, και η ευημερία. Κακή επιλογή του επαγγέλματος κάνει το άτομο δυστυχημένο. Κάθε επάγγελμα αναγκαίο για την κοινωνία. Η γνώση της αγοράς εργασίας απαραίτητη.

β. Προτάσεις

- Σωστή πληροφόρηση για σωστή επιλογή του επαγγέλματος.
- Καλύτερη οργάνωση και διδασκαλία του ΣΕΠ από εξειδικευμένους καθηγητές. Ενημέρωση για τα επαγγέλματα.
- Σωστή καθοδήγηση από την οικογένεια. Να μην παρασύρονται τα παιδιά από ανεκπλήρωτες επιθυμίες των γονέων.
- Καλή γνώση των κοινωνικών συνθηκών και αγοράς εργασίας με παράλληλη ενημέρωση των μελλοντικών αναγκών της κοινωνίας.
- Επισκέψεις των μαθητών σε εργοστάσια – εργοτάξια – επαγγελματικούς χώρους.
- Όχι διάκριση μεταξύ πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας.

13. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ (ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ)

α. Επισημάνσεις

- Είναι πολύ μεγάλος ο αριθμός τροχαίων ατυχημάτων και δυστυχημάτων στην Ελλάδα. Κάθε μέρα, και ιδίως τα Σαββατοκύριακα, θρηνούμε νεκρούς και έχουμε πολλούς τραυματίες. Είμαστε πρώτοι στην Ευρώπη.
- Τα κυριότερα αίτια των τροχαίων είναι: η έλλειψη κυκλοφοριακής αγωγής, η υπερβολική ταχύτητα, η μέθη αλλά και η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου.
- Πολλοί οδηγοί, παρά τις συστάσεις, δεν φορούν ζώνη ασφαλείας.
- Για την πιο μικρή μας μετακίνηση χρησιμοποιούμε το ΙΧ μας. Όσο περισσότερα αυτοκίνητα κυκλοφορούν τόσο αυξάνονται και οι κίνδυνοι.
- Πολλοί οδηγοί παίρνουν δίπλωμα οδήγησης με πλάγια μέσα, ενώ δεν ξέρουν να οδηγούν.
- Είναι ελλιπής η αστυνόμευση των δρόμων απ' την τροχαία.
- Τα οδικά έργα γίνονται πρόχειρα και βιαστικά. Πολύ γρήγορα χαλάνε και θέλουν πάλι φτιάξιμο. Οι εργολάβοι κυνηγούν μόνο το κέρδος.
- Πολλά δυστυχήματα γίνονται σε διασταυρώσεις με γραμμές τρένου, όπου δεν υπάρχει φυλασσομένη διάβαση.
- Στην Ελλάδα πρέπει πρώτα να θρηνήσουμε θύματα, όπως έγινε στα Τέμπη, και μετά να αρχίσουμε τους ελέγχους.

β. Προτάσεις

- Να υπάρχει ειδική λωρίδα για ποδήλατα.
- Να επισκευάζεται αμέσως το οδικό δίκτυο όταν χαλάει.
- Να τιμωρούνται οι εργολάβοι για τις κακοτεχνίες.
- Να βελτιωθεί η σήμανση και ο φωτισμός των δρόμων.
- Να ενταθούν οι έλεγχοι της τροχαίας.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Να παταχθεί το κύκλωμα παράνομων διπλωμάτων.
- Να γίνουν πιο αυστηρές οι εξετάσεις για απόκτηση διπλώματος οδήγησης.
- Να μπει μάθημα κυκλοφοριακής αγωγής στα σχολεία.
- Να δημιουργηθούν θέσεις στάθμευσης.
- Να βελτιωθούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς.
- Να γίνεται τακτικός έλεγχος, ιδίως των φορητών και λεωφορείων.
- Να μην ισχύει ο δακτύλιος για αυτοκίνητα που μεταφέρουν πάνω από τρεις επιβάτες.
- Το Υπουργείο Μεταφορών να φροντίσει για την καλύτερη συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση της επαρχίας και των νησιών.
- Αυστηρά πρόστιμα στους παραβάτες οδηγούς.
- Να μπου παντού διαχωριστικές νησίδες.
- Να γίνουν πάρκα κυκλοφοριακής αγωγής.
- Να κατασκευαστούν στέγαστρα στις στάσεις λεωφορείων και τρόλεϊ.
- Να περνούν και τα μηχανάκια από ΚΤΕΟ.
- Όλες οι διασταυρώσεις με τρένο να είναι φυλασσόμενες ή με ηλεκτρονικές μπάρες.
- Να γίνει μετρό και σε άλλες μεγάλες πόλεις, όπως η Θεσσαλονίκη.
- Να γίνεται ηλεκτρονική παρακολούθηση των δρόμων.
- Να επιταχυνθεί η αποπεράτωση της Εγνατίας οδού.
- Να πυκνώσουν τα δρομολόγια των μέσων μαζικής μεταφοράς.
- Να υπάρχουν αυτοκίνητα ΕΚΑΒ στους εθνικούς δρόμους.

14. ΕΦΗΒΕΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Οι νέοι διακρίνονται από μια τάση αμφισβήτησης και αντιπαράθεσης απέναντι στις απόψεις των μεγάλων.
- Θεωρούν τον κόσμο άδικο, πράγμα που τους δημιουργεί απαισιοδοξία για το μέλλον τους.
- Ψαλιδίζονται τα φτερά των νέων και τους απαγορεύεται να κάνουν όνειρα.
- Οι νέοι θεωρούν τον ιμπεριαλισμό των Μεγάλων Δυνάμεων ιδιαίτερα καταστροφικό.
- Απασχολούν τους νέους θέματα πολιτικά, θέματα ρατσισμού και χουλιγκανισμού καθώς και η παγκοσμιοποίηση.
- Οι νέοι αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεργίας, αποξένωσης, έλλειψης κατανόησης από τους μεγάλους, έλλειψης ελεύθερου χρόνου και άγχους.
- Οι νέοι διαμαρτύρονται για τους συνεχιζόμενους πολέμους.
- Καταλογίζουν στους μεγάλους υποκρισία, ασυνέπεια, συμβατικότητα.
- Η ψυχολογία του εφήβου επηρεάζεται αρνητικά από το μεγάλο όγκο απαιτήσεων στο Λύκειο.
- Αβεβαιότητα και ανασφάλεια προκαλούν στους νέους τα δελτία ειδήσεων και οι πληροφορίες που διοχετεύονται από τα Μ.Μ.Ε.
- Δύσκολη περίοδος η εφηβεία και γίνεται δυσκολότερη με τον ανταγωνισμό, την ανεργία, την αδυναμία επικοινωνίας, τις ανισότητες, την αδικία, την υποκρισία.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Οι νέοι είναι μπερδεμένοι, έχουν άγχη και φοβίες, αγωνιούν για τα κοινωνικά προβλήματα, αποκαθηλώνουν πρότυπα και γίνονται επαναστάτες.
- Απογοητεύονται από τις ανεκπλήρωτες υποσχέσεις των πολιτικών και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Οι εκπαιδευτικές αλλαγές δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις απόψεις των νέων.
- Πολλοί νέοι προσαρμόζονται ενώ άλλοι αρνούνται συνειδητά την ένταξή τους σ' ένα κόσμο που δεν τους εκφράζει και καταφεύγουν σε αρνητικές μορφές ζωής.
- Οι νέοι δεν θέλουν η αξία του ανθρώπου να καθορίζεται από το τι έχει, αλλά από το τι είναι.
- Οι μεγαλύτεροι κληροδότησαν στους νέους την κοινωνία της αφθονίας και της υπερκατανάλωσης.
- Οι νέοι αντιστρατεύονται το παλιό και θέλουν το καινούργιο και την ανεξαρτησία τους.
- Οι νέοι δεν θα γίνουν μαριονέτες στα χέρια όσων θέλουν να τους προστάζουν.
- Οι έφηβοι αγωνιούν για το δράμα των αμάχων στον πόλεμο, για την ανεξέλεγκτη είσοδο μεταναστών, για την κακή ποιότητα ζωής.
- Είναι πιο συναισθηματικοί, δημιουργούν φιλίες, εμπιστεύονται τον συνάνθρωπο.
- Σημαντικός ο θεσμός της «Βουλής των Εφήβων» γιατί οι νέοι μιλούν για τα προβλήματά τους.
- Η ιδεολογική σύγχυση της εποχής μας προκαλεί κρίση στη σχέση γονέων – παιδιών.
- Στις μονογονεϊκές οικογένειες τα παιδιά μεγαλώνουν συχνά με ψυχολογικά προβλήματα.
- Ο έρωτας στην εφηβεία αγχώνει ή οδηγεί σε λανθασμένες εικόνες του εαυτού μας.
- Οι έφηβοι εκφράζονται με Graffitis, με μουσική ροκ και χιπ-χοπ, με κινητά τηλέφωνα και κομπιούτερ.
- Οι νέοι απεχθάνονται τους πολιτικούς, γιατί τους θεωρούν ψεύτες.
- Έχουν βαρεθεί την “ξύλινη” γλώσσα των ενηλίκων και των πολιτικών.
- Ασχολούνται με τα σπορ και είναι επιρρεπείς στην ξενομανία.
- Πολλά παιδιά και έφηβοι πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης.
- Είναι θύματα του αμερικάνικου τρόπου ζωής.
- Η βία, η τρομοκρατία, τα ναρκωτικά δεν αφήνουν τους νέους να χαρούν τη ζωή τους.
- Οι περισσότεροι ακολουθούν το πρότυπο του φιλήσυχου πολίτη (δάνεια, αμαξάκι, διακοπές).
- Η νεότητα ευάλωτη στις αυτοκτονίες.
- Οι γονείς βλέπουν τα παιδιά τους ως προέκταση του εαυτού τους.
- Οι νέοι μεγαλώνουν μακριά από τη φύση και χωρίς φυσική άσκηση.
- Είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα θρησκείας και οικολογίας.

β. Προτάσεις

- Ανάλυση αγώνα για την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων.
- Ενεργός συμμετοχή στα κοινά και ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Το Κράτος να ενσχύπει με αγάπη και ενδιαφέρον στο νέο.
- Η Πολιτεία να φροντίσει να υπάρχει αξιοκρατία.
- Ποιοτική αναβάθμιση των Μ.Μ.Ε. – προβολή υγιών προτύπων.
- Νέες θέσεις εργασίας.
- Να εισακούεται η γνώμη των νέων στη «Βουλή των Εφήβων».
- Βελτίωση των ανθρωπίνων σχέσεων.
- Να μη λησμονούμε τις αξίες των προγόνων μας.
- Αποβολή καταναλωτικής μανίας και υλικού ευδαιμονισμού.
- Αποφυγή παθητικοποίησης και αδρανοποίησης καθώς και νόθων μορφών ψυχαγωγίας.
- Να αγωνίζεται κάθε άνθρωπος για την τελειώσή του.
- Αυτοκριτική, υπομονή, επιμονή.
- Βελτίωση εκπαιδευτικού συστήματος και κατάργηση της παραπαιδείας.
- Πολύπλευρη παιδεία για να ξεδιπλώσουν οι έφηβοι κλίσεις και ικανότητες.
- Το σχολείο να δώσει πρακτικό χαρακτήρα στον ΣΕΠ με επισκέψεις σε εργασιακούς χώρους.
- Οικογενειακοί σύμβουλοι και ψυχολόγοι να βοηθούν γονείς και παιδιά.
- Ναι στη βοήθεια από τους γονείς, όχι στην υπερπροστασία.
- Να διασφαλιστεί το δικαίωμα της ελευθερίας τους εφήβου σ' όλες τις επιλογές που αφορούν τη ζωή του.
- Μείωση διδακτικής ύλης και κατάργηση της αποστήθισης.
- Ανάπτυξη κριτικού πνεύματος.
- Καλλιέργεια του δημοκρατικού διαλόγου μέσα στην οικογένεια.
- Οι πολιτικοί ηγέτες να λειτουργήσουν ως πρότυπα με τον πολιτικό διάλογο.
- Οι ενήλικες να αποτελούν θετικά πρότυπα για τους νέους.
- Στήριξη άγαμης – έφηβης μητέρας.
- Αμοιβαία εμπιστοσύνη και σεβασμός για γεφύρωση χάσματος γενεών και αμοιβαίες υποχωρήσεις.
- Συμπαράσταση των μεγάλων στις ανησυχίες των νέων και αξιοποίηση της πείρας των μεγάλων από τους νέους.
- Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία.
- Όχι πιέσεις στους νέους για την επιλογή του επαγγέλματος.
- Συμμετοχή νέων σε οργανώσεις, όπως, η Unicef.
- Να διεκδικούν οι νέοι το δικαίωμα στη διαφορά, στη διαφωνία, στην ουτοπία και να μην επηρεάζονται από τις ιδεολογίες των μεγάλων.
- Όχι στην τηλεόραση, ναι στη δημιουργική σκέψη και δράση.
- Δημιουργία Συμβουλίων Νέων στο πλαίσιο της τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Συμμετοχή Εφήβων Βουλευτών στη «Βουλή των Ελλήνων».
- Προστασία ανέργων.
- Να έχουν άποψη οι νέοι για ό,τι συμβαίνει γύρω τους.
- Σεμινάρια σε γονείς για τη συμπεριφορά τους.
- Πρόγραμμα στέγασης απόρων νέων.
- Προγράμματα για την καταπολέμηση των ναρκωτικών.
- Να εγγράφονται οι απόφοιτοι Λυκείου στα Α.Ε.Ι. χωρίς εξετάσεις.
- Ενεργός συμμετοχή των νέων σε εκδηλώσεις κατά των πολέμων, της βίας, του ρατσισμού, της καταπίεσης, της εκμετάλλευσης, της αδικίας και της ανισότητας.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

- Επανάσταση και σύγκρουση με το κατεστημένο και τη διαφθορά.
- Επίλυση των προβλημάτων με διάλογο, υπομονή, επιμονή και υπευθυνότητα.
- Καθηγητές παιδαγωγοί και όχι εκπαιδευτές.
- Ίδρυση Σχολής Γονέων.
- Κέντρα υποστήριξης νέων.
- Ισοκατανομή πλούτου.
- Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Νέοι άνθρωποι να ασχοληθούν με την πολιτική, να στελεχώσουν τα ψηφοδέλτια, ενώ οι παλιοί πολιτικοί να αποσυρθούν.
- Καλλιέργεια ειρηνιστικών ιδανικών.
- Πάταξη διαφθοράς και εξυγίανση των δημόσιων υπηρεσιών.
- Οι νέοι να ανταποκρίνονται και στις υποχρεώσεις τους, όχι να διεκδικούν μόνο τα δικαιώματά τους.
- Κοινωνική και πολιτική αγωγή στα σχολεία.
- Μέριμνα για την επαγγελματική αποκατάσταση των νέων.
- Οι νέοι να διοργανώνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση.
- Νέοι καθηγητές στα σχολεία.
- Οι νέοι να εκφράζουν τις απόψεις τους μέσα από τις μαθητικές κοινότητες και τις οργανώσεις των νεολαιών.
- Στροφή στα πνευματικά αγαθά.
- Συμμετοχή των νέων στα κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Να συνδυαστεί η πείρα των μεγάλων με τις φρέσκες ιδέες των νέων.
- Να μπορούν οι νέοι να εκφράζονται ελεύθερα, να εγκαταλειφθεί ο αυταρχισμός.
- Όχι στις αυταρχικές μεθόδους διδασκαλίας, ναί στο δημιουργικό σχολείο.
- Αντιμετώπιση της ζωής με θάρρος και δυναμισμό από τους νέους.
- Αντίσταση σε ξενόφερτα πρότυπα.
- Προβολή ηθικών προτύπων.
- Αξιοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη, ειρήνη, δημοκρατία.

15. ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ

α. *Επισημάνσεις*

- Οι απόψεις πάνω στο θέμα της ευθανασίας δίστανται. Η ευθανασία εφαρμόζεται για λόγους ευσπλαχνίας, όταν οι ελπίδες για σωτηρία έχουν πλέον εκλείψει (ανίατη ασθένεια, αφόρητοι πόνοι).
- Η νομική επιστήμη την καταδικάζει γιατί μπορεί να ενέχει σκοπιμότητα, η θρησκεία την απαγορεύει και η ηθική την απορρίπτει.
- Είναι δύσκολη και μοιραία απόφαση για όλους, ασθενείς και συγγενείς.
- Αν νομιμοποιηθεί μπορεί να κινδυνεύσουν πλούσιοι ηλικιωμένοι, ανεπιθύμητοι σύζυγοι κ.λπ..
- Η ελληνική κοινωνία δεν αποδέχεται την ευθανασία, εκτός, ίσως, αν ο ασθενής είναι κλινικά νεκρός για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Σε κάποιες χώρες είναι νόμιμη η ευθανασία, με το αιτιολογικό ότι το άτομο

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- είναι υπεύθυνο για τον εαυτό του και ότι αποτελεί ανακούφιση για όσους υποφέρουν από ανίατες ασθένειες.
- Δεν δικαιούμαστε να μιλάμε για ανίατες ασθένειες, διότι η αλματώδης ανάπτυξη της ιατρικής επιστήμης οδηγεί καθημερινά σε νέες θεραπείες.
 - Οι υπέρμαχοι της ευθανασίας υποστηρίζουν ότι την εγκρίνουν μόνο όταν είναι συνειδητή επιλογή του ασθενή, είναι δηλαδή ζήτημα προσωπικής ελευθερίας. Είναι ταλαιπωρία μεγάλη η διατήρηση στη ζωή με τεχνικά μέσα. Βασική, βέβαια, προϋπόθεση είναι η πλήρης και τεκμηριωμένη γνωμάτευση των γιατρών.
 - Η ευθανασία απασχολεί όλο και περισσότερο κόσμο, άνθρωποι απελπισμένοι την επιζητούν (υπόθεση Μομφεράτου). Το δίλημμα είναι τεράστιο, ακόμα και όταν αφορά όχι ανθρώπους αλλά ζώα.
 - Η ευθανασία όπως και η θανατική ποινή παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
 - Απαράδεκτη η ετεροκατάθεση για την ευθανασία, γιατί ισοδυναμεί με φόνο.
 - Απαγορεύεται από την ιατρική δεοντολογία, τη χριστιανική θρησκεία και την εγκληματολογία.

β. Προτάσεις

- Κανείς δεν έχει δικαίωμα να αφαιρέσει τη ζωή του, άρα να απαγορεύεται η ευθανασία.
- Ευθανασία μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
- Εφαρμογή της ευθανασίας μόνο όταν είναι συνειδητή επιλογή του ασθενή.
- Η απόφαση να παίρνεται από γιατρούς με τη σύμφωνη γνώμη του ασθενή.
- Να συντάσσουμε έγκαιρα διαθήκη, όπου θα γίνεται σαφής λόγος για τα δικαιώματά μας στην ευθανασία, όταν σταματήσει να λειτουργεί ο εγκέφαλος.
- Ναι στην ευθανασία για έναν αξιοπρεπή θάνατο.

